

Igen et lidt anderledes år

Også 2021 blev for DOF-Sønderrjylland et lidt anderledes år end forventet. Corona-smitten steg i løbet af vinteren igen, og vi måtte også i 2021 aflyse vores ture og arrangementer i vintermånederne, men kom dog så småt i gang igen i løbet af marts måned.

Aflysningerne betød bl.a. at vores ordinære generalforsamling i februar måtte aflyses og i stedet blev afholdt i august.

Medlemmer

Antallet af medlemmer viste en fin fremgang i 2021. I slutningen af 2021 viste medlemslisten, at vi havde 431 medlemmer. De sidste tre års medlemstal har således været: 2019: 407, 2020: 424 og 2021: 431.

Denne medlemsfremgang har været gældende for foreningen i hele landet, og DOF har nu for første gang rundet 18000 medlemmer på landsplan.

Der er ingen tvivl om at nedlukningen af en del af samfundsaktiviteterne har betydet, at flere er søgt ud i den danske natur og er blevet interesseret i aktiviteter og foreningsinteresser i naturen.

Velkomstbrev

Lokalafdelingen er i 2021 begyndt at udsende et velkomstbrev til nye medlemmer. Velkomstbrevet fortæller om lokalafdelingens virke og arrangementer, og fortæller lidt om fuglelokaliteter og muligheder for at være med i øvrigt. Vi håber at brevet får nye medlemmer til at føle sig velkomne og fastholde medlemskabet i foreningen.

Ture og arrangementer

Ture

Til trods for at vi måtte aflyse vores ture i starten af året fik vi alligevel afholdt 47 fugleture i løbet af året. De fleste af disse var almindelige fugleture i DOF-Sønderrjyllands- og OAS-regi til lokaliteter i landsdelen - og især på Als og Sundeved. Herudover blev der afholdt en del ture i regi af Tønder-fuglegruppe under DOF-Sønderrjylland til lokaliteter i marsken og Vadehavet - og her også enkelte ture syd for den dansk/tyske grænse.

Endvidere afholdt Fugleværnsfonden ture til fondens lokaliteter her i landsdelen - dvs. Sølsted Mose, Stormengen på Rømø, Bremsbøl Sø og Søgård Mose.

Og så var der enkelte ture i regi af kurset "Gå til Fugl".

Arrangementer

Årsmøde og generalforsamling: Pga corona-situationen måtte vi udsætte vores ordinære generalforsamling, som var planlagt til starten af februar. Vi valgte at udsætte generalforsamlingen til efter sommerferien, for ikke at skulle foretage

flere udsættelser af denne i løbet af foråret. Vi kunne have valgt at afholde generalforsamlingen skriftligt eller virtuelt, men da mange af vore medlemmer har udtrykt glæde over det årlige årsmøde/generalforsamling, hvor man kan mødes med mange af lokalafdelingens medlemmer, valgte vi at afholde arrangementet fysisk senere på året.

Og det blev også en særdeles fin dag i august, hvor vi gik fra mødestedet Hohenwarte til Vidåslusen og fik frokost, mens vi nød de mange fugle – især vadefugle – i Margrethe Kog og Vadehavet udfor.

Temadag om punkttælling: Den 30. juni afholdt vi i Sønderborg i samarbejde med Thomas Vikstrøm fra Fuglenes Hus en temadag om de nye tiltag vedr. punkttællingsprogrammet. 16 deltagere mødte op, og vi havde først en praktisk del i felten på Kær Vestermark ud byens udkant, hvorefter kurset fortsatte på Sønderborg Vandrerhjem med frokost og en teoretisk del med efterfølgende debat. En god og lærerig dag.

”Danmarks Fugle gennem to århundreder”: Den 27. oktober holdt Hans Meltofte fra DOF et foredrag om fuglelivets udvikling i Danmark gennem de seneste 200 år. Det blev en velbesøgt og spændende aften på den flotte marskgård ”Klæagergård” på kanten af Ballum Enge. Hans fortalte veloplagt om frem- tilbagegange i fuglelivet – ledsaget af flotte billeder. I alt 56 besøgende mødte op i Ballum denne oktoberaften.

Naturbeskyttelse

Der har i 2021 været en del fuglebeskyttelsessager/emner som DOF-Sønderrjylland har deltaget i eller forholdt sig til:

Gl. Frederikskog:

Lokalafdelingen har klaget over Tønder Kommune i en sag vedr. Gl.Frederikskog. Naturstyrelsen havde foreslået et tiltag vedr. nogle af bevandingskanalerne (afskrabning til fladere profiler) for at forbedre naturforholdene – her især forholdene for ynglefuglene. Tønder kommune har givet afslag til dette – og vi har anket denne afgørelse til Naturklagenævnet.

Beskyttelseshegn

DOF-Sønderrjylland har deltaget i hegning til beskyttelse af reder af Hvidbrystet Præstekrave, Dværgterne og Havterne på strandene på Rømø. Nogle af vore medlemmer har deltaget i opsætning og overvågning. Hegnet skal især beskytte mod ræv, men også forhindre forstyrrelse fra turister, løse hunde mm

Støtte til storkene

Den Hvide Stork banker på døren, og der er glædeligvis ved at komme en stabil bestand i Sønderjylland igen. Vi har i den forbindelse doneret 3000 kr. til foreningen storkene.dk. Beløbet er øremærket til fremme af vådområder nær storkenes ynglepladser i Sønderjylland.

Mindre tællinger

I forbindelse med tiltag i naturområder laver lokalafdelingen monitoringer over fuglelivet på enge ved Sebbelev Nor for at følge engfuglene på de nu igen afgræssede enge - og i den (næsten) nyplantede Oksbøl Skov på Nordals for at følge fuglelivets indvandring.

Forstærkning af Juvre-diget

Lokalafdelingen har udtalt sig i forbindelse med et forstærkningsarbejde ved Juvre-diget. Vore bemærkninger gjaldt hensynet til fuglenes yngletid i forbindelse med arbejdet.

Nyt vådområde ved Jegerup, Vojens

Lokale beboere arbejder på et projekt hvor enge oversvømmes, og der dannes en sø. Såvel DN som DOF har udtalt sig positivt om projektet. Største hæmsko er Forsvaret, da Jegerup ikke ligger langt fra Flyvestation Skrydstrup.

Margrethe Kog, nord

Lokalafdelingen har udtalt sig positivt i forbindelse med planlægning af naturtiltag i Margrethe Kog nord for Vidå.

Udsigtsplatform ved Vidå-slusen

Lokalafdelingen har udtalt sig positivt i forbindelse med etablering af en udsigtspost på toppen af Vidå-slusen. Vi mener ikke at udsigtspladsen kommer til at genere fuglelivet, og tror udsigten vil give et godt indtryk af Vadehavet og fuglelivet for publikum.

Uglekasser

Lokalafdelingen har fået produceret et antal kasser til Natugle og Slørugle. Kasserne skal fortrinsvis gives til private (især landmænd), der jævnligt henvender sig og gerne vil hjælpe ugler, der holder til ved deres ejendom.

Engfugleprojektet - "Ynglende engfugle Sønderjyske østkyst 2022 - 2023"

På DOF Sønderjyllands årsmøde den 29. august 2021, på Hohenwarte i Højer, blev der stillet forslag om, at DOF Sønderjylland skal starte en optælling af ynglefugle på de øst-sønderjyske strandenge. DOF Sønderjylland finder ideen rigtig god, da der mangler et overblik over bestandene af især vadefugle i området. Er der f.eks. stadig ynglende rødben eller dobbeltbekkasin i det østlige Sønderjylland?

Årsmødet besluttede, at der i løbet af vinteren 2021/2022 etableres en lokal organisation til koordinering og udførelse af optællingerne på Als, i Sundeved (Broagerland) og i området syd for Haderslev. Arbejdet gennemføres i samarbejde med OAS (Ornitologisk forening for Als og Sundeved). Optællingerne sker på i alt 34 udvalgte lokaliteter og påbegyndes i forbindelse med ynglesæsonen 2022. Projektet skal løbe over to år.

Der er efterfølgende etableret en projektgruppe bestående af medlemmer fra DOF Sønderjylland og OAS. Yderligere er Jesper Tofft en del af projektgruppen

og vil forestå bearbejdning af de registrerede data fra optællingerne efter hver yngleperiode.

Der er god tilslutning til optællingsarbejdet hvor et tilfredsstillende antal observatører allerede har tilmeldt sig optællingsarbejdet.

Fuglene, v/Jørn Vinther Sørensen

Mellemflagspætten

Mellemflagspætten blev også set i 2021. Fuglen i Gråsten skovene og fuglen i Draved skov var rigtige tilløbsstykker, idet rigtig mange så fuglene i årets første måneder. Derudover blev der også set og fotodokumenteret en mellemflagspætte i Kollund skov og en i Skast mose fra foråret. I december blev en enkelt fugl set og fotodokumenteret i en privat have i Gråsten.

Det er kun et spørgsmål om tid, hvornår vi får dokumenteret det første ynglefund. I januar 2022 er 2 fugle set sammen i Gråsten skovene. Bliver vi på stierne og undlader at afspille fuglens kald for at få fuglen frem, skulle vi have gode chancer for at beholde fuglene i Gråsten skovene.

Biæderen

Biæderen svigtede os desværre i 2021, idet kun et par fugle blev set i slutningen af maj. Der er desværre mange, som forlader vejen for at komme tættere på kolonien. Vi håber ikke at det er derfor fuglene ikke ynglede i 2021, men at det var på grund af det kolde forår, og at de så kommer igen.

Hvid stork

Den hvide stork fik en unge på vingerne i 2020 i Smedager. MEN i 2021 fik 3 par 9 unger på vingerne. Det drejer sig om 2 unger i Smedager, 4 unger i Broderup og 3 unger i Rens. Så nu er jeg igen begyndt at tro på storken - altså at vi igen får den som ynglefugl i Sønderjylland 😊 Desværre døde 2 unger i en gylletank. Takket være gps-mærkninger blev det opdaget. Lad os håbe at den megen opmærksomhed medfører, at landmændene får overdækket deres gylletanke.

Tranen

Tranen er en succeshistorie! For bare 20 år siden ynglede her kun 1 par. Nu har vi adskillige par. Mange trækker sydpå til Frankrig og Spanien, men rigtig mange overvintrer også i vores landsdel. Således blev 225 talt i Frøslev mose i december 2021.

Havørnen

Havørnen er ligeledes en succeshistorie. Landet har nu langt over 100 par, og der bliver fortsat fundet nye par af arten. 9 par i Sønderjylland fik 9 unger på vingerne.

I vadehavet er der masse af føde til havørnen, så der optræder rigtig mange fugle især i vinterhalvåret. Noget helt nye er masseforekomster af havørne på overnatningsplads ved Sdr. Sejerslev. Hele 92 fugle blev talt i november 2021.

Hvidøjet and

Den hvidøjede and kan godt lide at besøge vores landsdel i vinterhalvåret. Den blev første gang set i 2017 i Kruså møllesø og er sidenhen set både i Kruså møllesø og i en lille skovsø i Kiskelund plantage få km. fra møllesøen. Fuglen er kun set i perioden oktober – marts. Ingen aner, hvor fuglen opholder sig resten af året.

Terekkliren

Terekkliren er ved at være en gammel fugl. Den blev set første gang i 2008 og var dengang ikke en årsunge, så den var født året før eller endnu tidligere. Fuglen blev minsandten igen observeret i 2021 dog kun en enkelt dag. Hvis den stadigvæk lever er den mindst 15 år gammel. Lad os håbe at den igen dukker op på forlandet ud for Margrethekog i slutningen af maj.

Andre sjældne arter

I 2021 blev vi forkælet af mange sjældne fugle: Allerede i slutningen af marts dukkede en **blå glente** op ved Tontoft nakke på Als. Desværre ikke en fugl så mange fik glæde af.

Næsten hele juni var der en syngende **dværggrørvagtel** i Sølsted mose. Iklædt biavlerdragt var det måske en fornøjelse. Vi andre der måtte slås med milliarder af små insekter, havde ikke lyst til at der i flere timer. Men her viser Sølsted mose sig at være et godt levested for insekter, som jo også er føde for fuglene.

I juli kunne en **prærieløber** ses et par dage fra den nye marsksti lige nord for grænsen. Stien giver os nye muligheder for at betragte fuglelivet i området omkring Højer uden at vi forstyrrer unødvendigt.

Ad to omgange både i juli og igen i oktober kunne den ekstremt sjældne **orientbraksvale** ses i Margrethekog. Det er kun anden gang fuglen observeres i Danmark, og den er også meget sjælden i resten af Europa. Fuglen fik folk til at komme fra hele landet. I juli var også flere tyskere forbi i stor frustration over, at sådan en fugl aldrig var blevet set dernede. De var dog så heldige at have fuglen i august – september ved Hauke-Hainkoog, hvor flere billeder viser, at fuglen fløj lige ind over hovederne på folk. I Danmark måtte vi nøjes med at se fuglen på stor afstand.

I september var Emil Frederiksen i Rudbøl kog på et tidspunkt, hvor en **ørnevåge** ville passere. Havde han ikke været der med sit fotoudstyr, så havde fuglen passeret landsdelen uden at nogen havde set den. Gad vide hvor meget vi går glip af?

Den **lille gulben** viste sig af 2 omgange i hhv. oktober og november. Fuglen kunne iagttages på ganske tæt hold fra grænsevejen.

Naturstyrelserne

Ifølge aftale med Miljøministeriet skal lokalafdelingerne i DOF have et årligt møde med Naturstyrelsens lokale afdelinger. Det betyder for DOF-Sønderjylland, at vi skal mødes med Naturstyrelsen Vadehavet og med Naturstyrelsen Sønderjylland en gang om året.

Naturstyrelsen Sønderjylland

Den 7. december 2021 afholdt vi vores årlige møde med NST Sønderjylland, hvor Dorthe Götz Mikkelsen fra NST og Gert Fahlberg, Bjarne Nielsen og Jørn V. Sørensen fra DOF-Sønderjylland deltog.

På mødet deltog endvidere Kaj Abildgaard og Preben Jensen fra OAS (Ornitologisk Forening for Als og Sundeved.)

På mødet blev der blandt andet behandlet følgende emner: Kommende planer for "urørt skov", "Pas på kort" - et samarbejde mellem Naturstyrelsen og DOF vedr. beskyttelse af redetræer, fugletårn ved Torup Made/Mjang Dam, MTB-cykling i Naturstyrelsens områder, planer for naturnationalpark ved Pamhule Skov, yngletømmerflåde for Fjordterne i Ketting Nor, solcellepark ved Mjang Dam.

Naturstyrelsens brugerråd

Jørn Vinther Sørensen er repræsenteret i naturstyrelsens brugerråd i Naturstyrelse Sønderjylland og Bent Pedersen (fra DOF-SV) er repræsenteret i brugerrådet i Naturstyrelse Vadehavet.

Grønne Råd

Alle 4 kommuner i vores område har et Grønt Råd, hvor repræsentanter fra DOF, DN, Naturstyrelsen, Landbruget, Sportsfiskerne, Friluftsrådet og kommunen m.fl. mødes 1-2 gange om året.

Karen Raagaard er vores repræsentant i Haderslev Kommune, Bjarne Nielsen i Sønderborg Kommune, Martin Iversen i Tønder Kommune og Peter Brusendorff er vores repræsentant i Aabenraa Kommune.

Det er vores indtryk, at aktivitetsniveauet i De Grønne Råd er dalet i de senere år, samtidig med at det kan være sværere at de rådets fodaftryk i kommunens politik. I Sønderborg har vi haft en dialog omkring dette, og håber på større indflydelse fremover.

DOFs repræsentantskab

Bjarne Nielsen, Jørn Sørensen og Gert Fahlberg repræsenterede lokalafdelingen ved forårets repræsentantskabsmøde (digitalt) mens Bjarne Nielsen, Ole Tønder og Gert Fahlberg deltog i efterårsmødet.

På grund af corona-situationen blev forårsmødet (som skulle have været afholdt på Nordsjælland) afholdt digitalt. Vi sad således hver især i stuerne derhjemme og fulgte med på en platform. Teknikken virkede fint, men det sociale islæt var selvfølgelig fraværende.

Efterårsmødet i november i Dalum blev derimod afholdt på sædvanlig vis og blev således det første repræsentantskabsmøde siden november 2019, hvor vi alle kunne mødes på sædvanlig vis.

Bestyrelsen

Der er ikke siden sidste generalforsamling (i august) sket ændringer i bestyrelsens sammensætning. Ved generalforsamling i august blev Peter Brusendorff valgt som nyt medlem af bestyrelsen.

Bestyrelsen består således af:

- Gert Fahlberg, Sønderborg (formand)
- Bjarne Nielsen, Broager (næstformand)
- Jesper Leegaard, Gram (kasserer)
- Jørn V Sørensen, Haderslev
- Jan Ravnborg, Højer
- Ole Tønder, Sønderborg
- Gabor Graehn, Sønderborg
- Peter Damgaard Brusendorff, Aabenraa

Vi er således 8 medlemmer af bestyrelsen.

Ifølge vedtægterne skal bestyrelsen bestå af 5 til 9 medlemmer, samt evt. 2 til 5 suppleanter.

Medier, v/ Jesper Leegaard

Facebook

Facebookgruppen kører rigtig fint, med mange forskellige emner og et støt stigende antal medlemmer. Stor ros til administrator for, at siden ikke har udviklet sig til et diasshow, hvor velmenende mennesker, vil vise deres billeder.

Hjemmesiden

Hjemmesiden er der, hvor alt væsentlig information om aktiviteter og nyheder skal kunne findes. Ved at kigge på DOF-Sønderjyllands hjemmeside, skal man kunne finde alt, som har med lokalforeningen at gøre. Hjemmesiden modtager meget gerne bidrag om små og store fugleoplevelser. Ofte kniber det med artikler.

Nyhedsbrev

Nyhedsbrevet udgives en gang månedligt. Nyhedsbrevet er for at servicere de medlemmer, som ikke er på Facebook eller hjemmesiden. Nyhedsbrevet skal desuden ses som en opsummering af månedens fugleaktiviteter i Sønderjylland.

Beretning over DOFbasen i 2021

DOFbasekoordinator for DOF-Sønderjylland var i 2021 Bjarne Nielsen.

Det årlige møde for DOFbasekoordinatorer blev afholdt under iagttagelse af alle coronaregler på Milling Hotel Park i Middelfart d. 11. september 2021. På mødet var der deltagelse af 14 ud af de i alt 18 koordinatore.

Lokaliteter

I 2020 blev vi færdige med at indtegne grænser for samtlige lokaliteter i Sønderjylland.

Det betyder bl.a., at der for eftertiden kun i ganske særlige tilfælde vil blive ændret på lokalitetsgrænserne og kun i ekstremt sjældne tilfælde vil blive oprettet nye lokaliteter.

I begge tilfælde risikerer vi, at observationer vil kunne komme til at ligge udenfor den lokalitet, hvor de er gjort og oprindeligt indtastet.

Antal lokaliteter i de fire sønderjyske kommuner

Kommune	Lokaliteter 2021	Lokaliteter 2020	Lokaliteter 2019	Stigning
Haderslev	296	296	298	0
Sønderborg	434	434	431	0
Tønder	415	415	411	0
Aabenraa	386	386	383	0
I alt	1.531	1.531	1.523	0

Brugere

Det samlede antal DOFbase-obserkoder i Sønderjylland var i 2021 487 (2020 : 472). Af disse var der dog 1 (2020 : 9) person, der er oprettet to gange, dvs. at det reelle antal af brugere i DOFbasen i Sønderjylland i 2021 var på **486** (2020 : 463).

I alt var der **1.176** personer, der indtastede observationer fra Sønderjylland i DOFbasen i 2021.

Indtastninger

Antal indtastninger i de fire sønderjyske kommuner:

Kommune	Indtastninger 2021	Indtastninger 2020	Indtastninger 2019	Ændring
Haderslev	12.299	11.494	11.238	7,0 %
Sønderborg	35.063	40.041	38.797	-12,4 %
Tønder	64.978	65.467	63.565	-0,7 %
Aabenraa	14.559	19.982	16.723	-27,1 %
I alt	126.889	136.984	130.413	-7,4 %

Arter

I 2021 blev der indtastet på et stort antal arter i de sønderjyske kommuner:

Kommune	Arter
Haderslev	219
Sønderborg	240
Tønder	259
Aabenraa	207

Tak

Som formand vil jeg gerne takke bestyrelsen og foreningens medlemmer for indsatsen i 2021 med forskellige aktiviteter. Desuden den sædvanlig og velmente tak til OAS for det gode og positive samarbejde på Als og Sundeved - især det rige udbud af velbesøgte fugleture, og til de mange andre, der gør en indsats for fuglelivet og foreningen i vores område.

*Gert Fahlberg
Formand, DOF Sønderjylland
Januar 2022*

